

Op bezoek bij ...

Algemene omschrijving

In de werkvorm *Op bezoek bij ...* staat de ontmoeting centraal. De klas gaat op bezoek in een gebedshuis of museum. Of er komt iemand in de klas iets vertellen over het leven als jood, christen of moslim.

In Nederland staan verschillende gebedshuizen. Bijna ieder dorp heeft wel een kerk, vaak zelfs meer dan één, katholiek en protestant. Kerken zijn grote en opvallende gebouwen. Aan de buitenkant kun je een kerk vaak herkennen aan de toren.

Ook staan er van oudsher synagogen, de gebedshuizen van de joden, in Nederland. Een synagoge is aan de buitenkant niet altijd te herkennen. Soms staan er Hebreeuwse letters op de buitenkant, en soms zijn er joodse symbolen zoals een davidsster, een kandelaar of de stenen tafelen verwerkt in de ramen. Sommige synagogen zijn groot en indrukwekkend, andere zijn niet groter dan een huiskamer.

De laatste jaren komen er ook steeds meer moskeeën in Nederland. Soms worden bestaande gebouwen, zoals een voormalig schoolgebouw of een kerk, als moskee gebruikt. Soms worden ook nieuwe moskeeën gebouwd. Moskeeën hebben soms één of meer slanke torens, minaretten.

Al deze gebedshuizen zijn een bezoek meer dan waard. De buitenkant van de gebouwen is vaak mooi om te zien en interessant om meer over te horen. Binnenin valt ook een wereld te ontdekken: er is van alles te zien, te horen, te voelen en te proeven.

Er zijn ook musea waarvan de collectie aansluit bij het boek *God Adonai Allah*. Denk aan het Joods Historisch Museum of het Bijbels Museum, beide in Amsterdam, of Museumpark Oriëntalis in Heilig Landstichting bij Nijmegen. Deze musea zijn zeer geschikt om met kinderen te bezoeken.

Ten slotte kan ervoor worden gekozen een gast met een joodse, christelijke of islamitische achtergrond in de klas uit te nodigen, die kan vertellen over zijn/haar beleving van religie.

Als de leerlingen op deze concrete manier in aanraking komen met een religie, zal het boek *God Adonai Allah* meer voor hen gaan leven.

Doelgroep

De werkvorm *Op bezoek bij ...* is bedoeld voor de groepen zeven en acht van het basisonderwijs. Ook de eerste klassen van het voortgezet onderwijs kunnen deze werkvorm gebruiken. De klas kan cultureel en religieus zowel homogeen als heterogeen zijn samengesteld.

Doelen

Deze werkvorm heeft de volgende leerdoelen:

- De kinderen zijn in aanraking gekomen met concrete gebouwen, voorwerpen, uitingen en personen uit jodendom, christendom of islam, als aanvulling op het boek *God Adonai Allah*.
- De kinderen zijn nieuwsgierig geworden naar, en

kunnen openstaan voor de manier waarop gelovigen hun geloof beleven.

- De kinderen zijn gevoelig geworden voor het ritueel in religies.
- De leerlingen hebben kennis opgedaan over jodendom, christendom of islam.

Benodigdheden

- het boek *God Adonai Allah*;
- eventueel voor elk kind een kopie van het gedeelte dat gelezen wordt.

Vooraf

De activiteiten van deze werkvorm kunnen heel goed plaatsvinden nadat je een van de andere werkvormen met de klas gedaan hebt. Als dan duidelijk is geworden waarover de kinderen nog vragen hebben of waarover zij meer zouden willen weten, kan voor een van de drie religies gekozen worden.

Vorbereiding van een bezoek aan een gebedshuis

- Leg contact met een gebedshuis bij je in de buurt en vraag naar de mogelijkheden voor rondleidingen voor kinderen. Bezoek de plaats, oriënteer je op wat er te zien is, maak kennis met de rondleider en maak goede afspraken.
- Schrijf een brief voor de ouders waarin het doel van het bezoek wordt uitgelegd. Maak duidelijk dat het niet de bedoeling is de kinderen te bekeren.
- Zorg voor extra begeleiding tijdens het bezoek.
- Of zoek contact met het centrum voor identiteitsbegeleiding bij je in de buurt (zie achterin in deze uitgave voor een complete lijst met telefoonnummers).

Activiteiten in het kader van een bezoek aan een gebedshuis

- Lees met de kinderen de teksten van hoofdstuk 4 uit het boek *God Adonai Allah* en laat hen in kleine groepjes extra vragen bedenken en opschrijven over wat ze in het gebedshuis graag zouden willen zien. Misschien heeft het te bezoeken gebedshuis ook een website waarop de kinderen vast kunnen kijken?
- Bereid eventueel met een groepje kinderen een posterpresentatie voor over zaken die ze te zien krijgen in het gebedshuis. Ter voorbereiding op de excursie presenteren zij dit alvast aan de klas.
- Als het mogelijk is, is het leuk als een klein groepje uit de klas alvast een oriëntatiebezoek aan het gebedshuis brengt en een puzzeltocht voor de rest van de klas in elkaar zet, met vragen als ‘Wat zie je als je ...’ of ‘Hoe heet ... en waar dient het voor’. Of vragen als ‘Wat is de eerste letter van dit voorwerp?’, waardoor uiteindelijk een woord te lezen valt.
- Of maak zelf, voorafgaand aan het bezoek, een lijst met belevingsvragen die de kinderen tijdens het bezoek mogen beantwoorden. Voorbeelden van belevingsvragen zijn: ‘Wat vind jij het mooiste plekje?’, ‘Wat is daar te zien?’, ‘Als jij hier zou gaan bidden, waar ga je dan zitten/staan/knielen?’

Tips voor het bezoek aan een gebedshuis

- Vertel de kinderen dat dit gebouw voor veel mensen heel belangrijk is en dat je dus rustig moet houden.
- Houd rekening met plaatsen waar je niet zomaar mag lopen. Daar kan ook een speurvraag aan verbonden worden: ‘Waarom zou je hier niet verder mogen?’
- Als iemand van het gebedshuis een rondleiding verzorgt, is het aardig als de kinderen als dank een tekening maken of opschrijven wat ze van het bezoek

hebben gevonden om de persoon in kwestie te bedenken.

Vorbereitung van een bezoek aan een museum

- Leg contact met een museum en vraag naar de mogelijkheid van een rondleiding voor de klas. Zie verderop op deze pagina's voor de gegevens van een aantal geschikte musea.
- Schrijf een brief aan de ouders waarin het museumbezoek wordt aangekondigd.
- Zorg voor extra begeleiding tijdens het bezoek.
- Of zoek contact met het centrum voor identiteitsbegeleiding bij je in de buurt (zie achterin in deze uitgave voor een complete lijst met telefoonnummers).

Activiteiten in het kader van een bezoek aan een museum

Voor het museumbezoek kan gebruikt gemaakt worden van dezelfde ideeën als beschreven zijn bij het bezoek aan het gebedshuis. Vaak zijn er in musea echter speciale kinderactiviteiten of speurtochten aanwezig waarvan gebruik kan worden gemaakt.

Vorbereitung van een gast in de klas

- Denk na over de vraag wie geschikt zou zijn om in je klas iets te vertellen over zijn/haar geloof. Deze persoon moet de kinderen niet willen bekeren, maar hen deelgenoot willen maken van zijn/haar leven als gelovige. Misschien is er een ouder van school, een rabbijn, een pastor, een dominee of een imam die op school kan langskomen?
- Schrijf een brief aan de ouders waarin het doel van het ontvangen van de gast duidelijk wordt. De gast komt de kinderen niet bekeren.
- Of zoek contact met het centrum voor identiteitsbe-

geleiding bij je in de buurt (zie achterin in deze uitgave voor een complete lijst met telefoonnummers).

Activiteiten in het kader van een gast in de klas

- Lees met de kinderen de teksten van de hoofdstukken 3 en 5 uit het boek *God Adonai Allah* en laat hen in kleine groepjes extra vragen bedenken en opschrijven die ze graag beantwoord zouden willen hebben. Dit kan ook in kleine groepjes gebeuren.
- Wanneer iedereen zijn vragen heeft bedacht, kan er een vragenlijst worden samengesteld aan de hand waarvan de gast in de klas geïnterviewd kan worden.
- Stel een aantal interviewers aan die de vragen kunnen stellen en laat een aantal kinderen de antwoorden opschrijven, zodat er naderhand een kort verslagje van de antwoorden gemaakt kan worden.
- Na het interview kunnen de kinderen als bedankje een (zelfgemaakt) cadeautje overhandigen. Als er verslagen worden geschreven, is het leuk die ook aan de gast te sturen met een bedankje.

Afronding of leermoment

Het bezoeken van een gebedshuis of museum of het ontvangen van een gast kan beschreven worden in een stukje voor de schoolkrant. Ook kan er een muurkrant gemaakt worden, die in de gang opgehangen kan worden. Het is leuk de andere klassen ook deelgenoot te maken van de bijzondere activiteit waaraan de klas heeft deelgenomen.

Extra informatie

De centra voor identiteitsbegeleiding in het land kunnen je goed helpen deze werkvorm voor te bereiden. Er kan bijvoorbeeld gebruikgemaakt worden van leskisten

met als thema jodendom, christendom of islam (zie voor telefoonnummers achterin in deze uitgave).

Voor het vinden van een geschikt gebedshuis bij je in de buurt is het aan te raden contact te zoeken met een van de centra voor identiteitsbegeleiding.

Het boekje *Met hart en ziel*, uitgegeven door Missio, kan helpen een bezoek voor te bereiden. Het materiaal is verkrijgbaar bij de centra voor identiteitsbegeleiding.

SchoolTV heeft een serie over verschillende gebedshuizen gemaakt: *Heilige Huisjes*. Zie voor meer informatie www.schooltv.nl/pagina.jsp?n=28405. Onder 'producten' kunnen de dvd's besteld worden.

Geschikte musea

- **Bijbels Museum**, Herengracht 366-368, Amsterdam, telefoon (020) 624 24 36, info@bijbelsmuseum.nl, www.bijbelsmuseum.nl.

In het Bijbels Museum lopen de onderwijsprojecten *Op reis met Abraham/Ibrahim*, *De verhalenzolder*, *De tempelberg* en *Heilig?!* Zie de website voor meer informatie.

- **Joods Historisch Museum**, Nieuwe Amstelstraat 1, Amsterdam, telefoon (020) 531 03 10, info@jhm.nl, www.jhm.nl.

In het Joods Historisch Museum is een speciaal kindermuseum. Ook zijn er bezoeken mogelijk in combinatie met de Hollandse Schouwburg. Zie de website voor meer informatie.

- **Museumpark Orientalis**, Profetenlaan 2, Heilig Landstichting, telefoon (024) 382 31 10, info@museumparkorientalis.nl.